

iniciatives

Biolord: la poma de muntanya afronta l'adversitat

Biolord és una iniciativa que creix per donar resposta a la situació econòmica deprimida del territori de la Vall de Lord. La majoria dels integrants de la cooperativa són de Sant Llorenç de Morunys, però amb els anys s'hi han anat sumant persones del Berguedà, el Pallars, la Cerdanya i el Solsonès. El projecte neix principalment de les ganes d'invertir la tendència que es fa evident a principis del segle XXI per aquelles contrades: la desaparició dels sectors econòmics primari i secundari pràcticament en la seva totalitat i l'exclusiva dedicació de l'activitat econòmica a la construcció i al turisme.

TEXT: BALMA BADAL IMATGES: BIOLORD.

L'any 2012 unes quantes persones de Sant Llorenç de Morunys van començar a trobar-se per veure quina iniciativa podien portar a terme per revertir la situació decadent en que es trobava la zona. El plantejament que tenien sempre era el mateix: fugir del tercer sector i reactivar l'economia i la xarxa social del poble, buscant una activitat arrelada que el transformés de dalt a baix i que li donés identitat. Van tenir en compte moltes opcions, però al final es van decantar per a la producció de pomes.

D'entrada pot semblar estrany, perquè tenim força interioritzat que les pomes es cultiven a la plana de Lleida, però la poma, en realitat, és una fruita de muntanya. De fet, necessita temperatures atenuades a l'estiu, molt contrast tèrmic entre el dia i la nit i el canvi climàtic no facilita les coses a la plana, on no es donen aquestes dues premisses.

Així doncs, van ser set les persones que van decidir formar, en primer

La poma és una fruita de muntanya, necessita temperatures atenuades a l'estiu i molt contrast tèrmic entre el dia i la nit.

lloc, l'Associació Agrària Ecològica de Muntanya. En un principi aquesta associació havia de cobrir dues necessitats bàsiques: formar als socis i començar a configurar l'acció comercial. Més tard, a partir de la tardor del 2016, van constituir-se en la cooperativa Biolord Coop.

En Josep Pintó, un dels socis, ens explica com van ser els inicis. El dia 5 de maig de l'any 2012 van fer una trobada amb un tècnic que els explicava què era una pomera i el novembre d'aquell mateix any ja estaven tots plantant. "Segurament", diu, "va ser una cosa molt inconscient perquè no teníem ni idea de res".

Sense saber-ne massa, un cop les havien plantat, es van anar formant i van fer un curs organitzat per l'Escola Agrària de Manresa. A partir d'aquest curs van contractar l'assessorament d'un tècnic, l'Andreu Vila, i fins al dia d'avui han anat aprenent, dia rere dia.

Des del 2012 s'ha anat incorporant gent al projecte i actualment són una quinzena els socis que integren la cooperativa, amb unes 17/18 hectàrees cultivades – totes elles de molta alçada. En un primer moment tenien una visió molt localista, els preocupava la Vall de Lord, però amb el temps es van adonar que a tanta alçada era difícil incrementar la producció de manera ràpida. Va ser aleshores quan van obrir la denominació Poma de muntanya a totes les terres a més de 700 metres per sobre

del nivell del mar, ja que canvien molt els components del sòl i les característiques físiques de les parcel·les: a partir de 700 metres són petites i difícils de treballar. I és precisament això el que ells busquen. De fet, encara no s'han beneficiat de cap subvenció ja que de moment no encaixen en cap dels programes, pensats en funció de les necessitats de productors amb moltes més hectàrees. Ells, com sempre diuen, són "petits amb vocació de petits".

Les varietats que cultiven són la *Renoir*, que ells anomenen bruna de muntanya; la *Crimson Crisp*, que per ells és la roja de muntanya; la *Story Inoret*, a la que li diuen negreta de muntanya; la *Opal* o groga de muntanya, i la *Golden Fuji Gala* – aquesta última van plantar-la al principi però ara ja no els interessa perquè no és resistent.

Són els únics que fan pomes ecològiques de muntanya i utilitzen material vegetal resistent a malalties, sobretot al motejat (o clivellat), així ja no s'han de preocupar. Les varietats que cultiven són de nova generació, s'obtenen a viviers francesos i italians. A banda d'això, s'han de prevenir de l'altra gran amenaça, la carpocapsa. En aquest cas, en comptes de tractar-la directament, cobreixen tots els arbres amb una malla Alt Carpo, que té forats petits que suposen una barrera física per al corc.

Tenen, també, les terres sondades. Perquè, al contrari del que pot semblar, a muntanya hi ha poca aigua. Els pro-

Vincular-se a la terra i al teixit productiu i social del poble o dels territoris del voltant és el que els dóna més força per seguir endavant.

ductors de Biolord connecten les sondes a una pàgina web que els diu contínuament les necessitats de rec, per estalviar el màxim d'aigua. Actualment estan una mica per sota d'un milió de litres per hectàrea i any, mentre que a Lleida estan a uns 7 o 8.

El fet d'haver començat d'una manera tan agorurada (sense molta formació prèvia tot i que sí amb un bon assessorament) ha fet que hagin passat moltes novatades, però dels errors se n'aprèn, i això és una cosa que ells tenen clara. El sotrac més gran que s'han trobat fins ara és el

de les gelades d'aquesta primavera: han perdut gran part de la producció. Justament aquest any, el cinquè, que els arbres ja són adults, tenien bones previsions i comptaven que es podrien posar a règim productiu.

“Sabíem que un any o altre ens tocaria, però no havíem fet res per evitar-ho. Anàvem passant i feia quatre anys que havíem collit pomes. Érem conscients que era un risc molt gran. També han sigut unes glaçades més fortes del normal, els arbres ja estaven molt avançats perquè havia fet molta calor i s'han ajuntat tots els factors perquè fos sinistre total”, diu Pintó.

A nivell econòmic és un cop força dur perquè és l'any que esperaven recuperar la inversió. Sortosament només hi havia un únic soci incorporat amb l'únic objectiu de produir pomes i té els arbres joves, per tant no comptava tenir-ne moltes. Paradoxa de la vida, és l'únic qui sembla que la glaçada ha respectat. Més enllà d'això, el que els preocupa és el mercat que havien anat ocupant (aquest any esperaven doblar la producció del 2016 amb 200 tones de pomes), que aquest any quedarà desabastat, i el conveni que tenien amb l'empresa d'inserció Riu Verd per ajudar-los en el procés de distribució i que ara queda compromès.

A part d'aquesta glaçada han tingut altres entrebancs: alguns, al principi, van empeltar molt lluny de terra i els primers anys han tingut els pomers amb poc vigor tot i que ara els arbres ja s'han fet més forts; van infravalorar el pugó i el primer any van patir-ne una plaga; un any van tenir talps en una parcel·la que es van menjar totes les arrels i també s'han trobat amb problemes amb els senglars, entre altres.

Tot això són traves que per a un aprenent venen de nou i moltes vegades no se'n sap calibrar bé la gravetat. A vegades, diu Pintó, “no valeres els problemes en la seva dimensió real perquè no n'ets conscient. No tens informació i tot et ve de nou”.

Malgrat tot, a Biolord tenen clar que compensa, per descomptat. Vincular-se a la terra i al teixit productiu i social del poble o dels territoris del voltant és el que els dóna més força per seguir endavant. A més, l'acceptació comercial que han tingut és molt bona malgrat vendre les pomes entre set i deu vegades més cares que un pagès de Lleida.

Està clar que estan aconseguint el seu propòsit: ser un argument de pes per a la reactivació econòmica al poble i conferir-li una identitat, fer que la seva gent entengui que l'agricultura ecològica i l'economia social són la manera de projectar-se a l'exterior i que tot això té una repercussió positiva cap al territori.

Si tot segueix així, doncs, esperem que puguin arribar a l'objectiu que s'han proposat per al 2020: una producció de 1.000 tones. ✿

01. Arbres pomers amb la malla anti Carpocapsa
02. Membres de la cooperativa de Biolord.

